

Verkondiging op 3 januari 2021 - Welkomkerk - Zuidland

Lezing: Lucas 2: 21, 22-40

Intro

Op allerlei manieren zijn de Kerst- en Nieuwjaarswensen de afgelopen weken binnengekomen - Trouwens hartelijk bedankt daarvoor! Blijde, goede, gezegende, zalige Kerstdagen en een gelukkig, ook gezegend en 'happy' Nieuwjaar.

En op een enkele kaart staan die oude woorden: 'Veel heil en zegen'! Het zijn woorden die vooral een 'gevoelswaarde' hebben en dan vooral bij iedereen, die al wat ouder is.

Want ja, 'Heil en Zegen' wat is dat? Vul die woorden maar eens in! Trouwens ... zou dat ook niet voor alle nieuw-bollige woorden gelden?!

Heil en Zegen - de link met die wens kwam al vóór de jaarwisseling bij mij boven, bij het lezen van het Bijbelgedeelte van vanmorgen. Want het is dan wel geen Nieuwjaarsdag, maar wel een Nieuwjaarsdienst. Nou ja... de handen, de zoenen en de koffie houden we nog even tegoed.

Maar allemaal hebben we waarschijnlijk bij onze wensen wel iets gehad van 'volgend jaar misschien...' of 'volgend jaar beter'!!

'Heil en zegen' het zijn woorden, die we - zoals net al gesuggereerd - ook in de lezing van vanmorgen tegenkwamen.

Simeon roept het uit bij het zien van het Kind 'Mijn ogen hebben uw heil gezien', uw redding, en even later 'zegent' hij hen - en met 'hen' wordt het hele jonge gezinnetje bedoeld.

Voor Simeon is er iets nieuw begonnen op het moment dat dit Kind de Tempel binnen wordt gedragen. Straks zal ik er nog meer over zeggen.

Maar eigenlijk is die nieuwe tijd van Heil en Zegen al een paar dagen eerder begonnen. Het is bij een gebeurtenis, die - hoe belangrijk ook - maar één vers in het Evangelie beslaat.

Dat is het 21-ste vers. Wij hebben die bij het gedeelte over de tempel getrokken, maar soms wordt die ook als afsluiting van het geboorteverhaal gelezen. (vers 21 herhalen met beamer)

Het gaat over die achtste dag. De dag van her-schepping na de eerste scheppingsweek. Op die achtste dag mag een mensenkind echt gaan leven. Het is de dag waarop naar het voorschrift van het Verbond van God met Abraham alle Joodse jongetjes, die sindsdien geboren zijn, besneden worden. Over het 'hoe, wat, waarom' is al heel wat gezegd en geschreven. Maar ook Jezus wordt op die achtste dag besneden. Het zal waarschijnlijk gewoon in Bethlehem zijn geweest, want ieder dorp had vast zijn eigen moheel - besnijder.

Even tussen haakjes: een moheel in Maastricht rond 1900 - met de naam Schepp (met dubbel 'p') - heeft in een boekje precies bijgehouden welke jongetjes hij besneden heeft en daar wordt nog altijd op internet naar verwezen. Net als bij ons de oude doopboeken...

Zo werd genoteerd: besneden, het kind van Jozef van Nazareth en zijn vrouw Maria. O ja, hoe moet het eigenlijk heten? En beiden antwoorden tegelijk 'Jesjoea, Jezus'! Had de engel Gabriël die naam niet aan Maria genoemd?! En een poosje later die andere engel in een droom tegen Jozef: 'Je moet hem Jezus noemen, want Hij zal zijn volk redden van hun zonden' (Matt. 1: 21). Zo klinkt op deze achtste dag - en dat is in onze traditie de Nieuwjaarsdag - voor het eerst die naam hardop, luid en duidelijk: Jezus, Jesjoea, de Heer redt! Dat is het goede nieuws waarmee we het jaar mogen beginnen, bron van Heil en Zegen.

Jezus, besneden als ieder **Joods** jongetje; we zullen dat nooit mogen vergeten. 'Het heil is uit de Joden' zegt Jezus zélf vele jaren later tegen de Samaritaanse vrouw (Johannes 4: 22-NBG '51) De woorden van de Torah (Genesis 17: 12) zijn ook voor Hem bestemd en in het volgende gedeelte over Simeon en Hannah wordt dat des te meer duidelijk. Weet u, weten jullie welk woord zo ongeveer het meest voorkomt in dat gedeelte? Wie heeft er mee geteld? Het woord 'wet':
'overeenkomstig de wet van Mozes'
'zoals is voorgeschreven in de wet'
'het offer dat de wet van de Heer voorschrijft'
'met Hem (Jezus) doen wat volgens de wet gebruikelijk is'
'toen ze alles overeenkomstig de wet van de Heer hadden gedaan'
Drie keer gebeurt in de tempel iets volgens een voorschrift uit de Torah, de wet van Mozes en twee keer wordt dat nog eens samengevat. Hoe Joods wil je het hebben? Maar is dit nou 'wettisch', zoals het wel eens genoemd wordt?

Heel bijzonder is dat het woord 'Geest' daarna het meest voorkomt. Blijkbaar staan 'wet' en 'Geest' niet tegenover elkaar, maar hier vullen ze elkaar aan. Over Simeon wordt gezegd: hij is rechtvaardig (een Tsaddik - heet dat in de Joods traditie) rechtvaardig en vroom, hij ziet uit naar de tijd dat God aan Israël vertroosting zal schenken én de heilige Geest rust op hem. Het is de Geest, die spreekt en leidt: de heilige Geest heeft hem geopenbaard dat hij niet zal sterven voordat hij de Messias zou hebben gezien. Dat lijkt me mooi om te weten...

En diezelfde Geest leidt hem die dag naar de tempel. Misschien had hij wel heel andere plannen, maar diep van binnen wist hij het: vandaag moet ik naar de tempel. Geen ontkomen aan... De Geest wordt driemaal genoemd.

Gods Geest gebruikt de eeuwenoude gebruiken uit de wet van Mozes om twee wachtposten in de tempel in contact te brengen met de Messias waar ze zo naar uit zien.

Het is niet alleen de reiniging van de moeder na de geboorte van een zoontje. Pas op de veertigste dag mag Maria voor het eerst weer in het heiligdom komen. Hier in de tempel dus...

Daarnaast ook: de eerstgeboren zoon aan de HEER op te dragen (we lezen het in Exodus 13: 12, 13b) - een gebruik waarmee de Israëlieten als het ware zeiden: we zijn niets beter dan de Egyptenaren, waarvan de eerstgeborenen zijn gestorven, ook onze eerstgeborenen behoren U toe.

En als derde nog dat offer - is dat het reinigingsoffer voor de jonge moeder - dan is het in dit geval het armen-offer (Leviticus 12: 1-8): een koppel tortelduiven of twee jonge duiven.

Of is het een symbolisch loskoopoffer? Ja, je oudste zoon afstaan voor de dienst aan de Heer, dat is nogal wat... En je zou kunnen zeggen: daar hadden ze in Israël wat op gevonden!

Al tijdens de tocht door de woestijn, bij het vervaardigen van de tabernakel was er een besluit genomen: de leden van de stam Levie zullen voortaan in het heiligdom dienen - en dus moet er voortaan voor de eerst-geborenen een offer worden gebracht, waarmee onder andere de eredienst wordt onderhouden.

Een soort Tempel-Balans...

Al dit soort gedachten spelen mee op de achtergrond, wanneer Simeon en Hannah elk op hun eigen manier de Messias verwelkomen. Het waren misschien wel de 'stillen in den lande', waar Psalm 149 (vers 3) van zingt: 'Hij kent de stillen in den lande, het heil is nu op handen'.

Hun lange wachten wordt nu eindelijk beloond, als je dat zo kunt zeggen. Niet alleen de vertroosting van Israël - dat verwijst naar Jesaja 40, waar we horen 'Troost, troost mijn volk', maar ook de verlossing, bevrijding van Jeruzalem. Beide verwachtingen worden vandaag vervuld. Met heil en zegen!

Er staat nog zoveel meer in dit korte gedeelte, profetische woorden van Simeon over de betekenis van de Messias als Licht voor álle volken; voor Israël én de heidenen, alle volken aan wie de apostelen straks het Evangelie mogen gaan brengen: 'maak alle volken'... (Matteüs 28: 19).

Maar gelijk is al duidelijk dat dit Licht ook z'n schaduwkanten zal kennen: een teken dat weersproken wordt, een zwaard door (de ziel van) Maria.

In de tempel zingen toch die beide 'wachters op de morgen' hun duet, dat God de lof toe zingt. En van hieruit gaat het Evangelie de wereld in. De herders blijven met hun lofzang niet alleen. Simeon en Hannah: gelovigen tussen de beide testamenten, sluiten bij hen aan. Op de grens van Oud en Nieuw. Christenen, vóórdat het woord bestond. Messiaanse Joden allereerst.

Mensen trouw op hun post. Hannah, zeker al oud. De oude vertaling zei: 84 jaar. De NBV heeft het over 84 jaar weduwe. Tel er zeven jaar huwelijk, plus 13 bij op, dan is ze 104.

We kennen het in onze gemeente.

In één van de apocriefe boeken de leeftijd van een wijze vrouw... En Simeon - in onze traditie is ook hij een oude man. Rembrandt schildert hem in zijn laatste levensjaar zo (zie plaatje).

We zongen het in de oude versie van zijn lied

'Zo laat Gij, Heer, uw knecht ... thans henen gaan in vrede'

Maar als je goed leest: er staat niets over zijn leeftijd.

'Laat mij los, laat mij nu mijn gang gaan, ik heb mijn taak tot een goed einde gebracht...' Misschien wacht er nog wel een nieuwe roeping.

Ik las het ook als een oproep aan ons-zelf: blijf trouw op je post, ook in de kring van de gemeente. En als het niet meer zo zeer 'handen uit de mouwen' is - op welke manier dan ook, dan is het misschien met de 'handen gevouwen'.

Hoe mooi is het als je dan toch mag ervaren: 'Mijn ogen hebben Gods heil gezien'. Gods heil mag doorgaan, ook in dit nieuwe jaar. Ook 2021 mag een 'Jaar van onze Heer' - Annus Domini zijn.

Als de naam van Jezus geklonken heeft, als Wet en Evangelie, Traditie en Geest met elkaar verbonden zijn, dan is er toekomst.

Het Bijbelgedeelte eindigt zo mooi:

'Toen ze alles overeenkomstig de wet van de Heer hadden gedaan, keerden ze terug naar Galilea, naar hun woonplaats Nazareth'. Misschien wachtte Gabriël hen nog wel even op...

'En het kind groeide op,
werd sterk,
was begiftigd met wijsheid
en Gods genade rustte op Hem'. (vers 40)

Groei - lichamelijke en geestelijke kracht en gezondheid -
wijsheid in moeilijke besluiten,
maar bovenal de genade van onze Heer

Allemaal hebben we het zo nodig in dit nieuwe jaar.
In ons persoonlijk leven, heel privé, in ons verdriet...
In ons samen kerk-zijn met hopelijk in veel opzichten een nieuwe
Start, mét alle vragen voor de toekomst ook
En voor heel deze Schepping... We bidden dat het Licht van
Christus' Heil nog helderder mag schijnen!!

Zouden we dan niet gezegend zijn?!

Amen